

READING LECH LECHA 2000 YEARS AGO

Rabbi Moshe Bernstein
Congregation Rinat Yisrael
י' מרחשון תשע"ט – October 18, 2018

בראשית י"א כ"ו-ל"ב

ויחי תרח שבעים שנה ויולד תרח את אברם את נחור ואת הרן. ואלה תולדת תרח תרח הוליד את אברם את נחור ואת הרן והרן הוליד את לוט. וימת הרן על פני תרח אביו בארץ מולדתו באור כשדים. ויקח אברם ונחור להם נשים שם אשת אברם שרי ושם אשת נחור מלכה בת הרן אבי מלכה ואבי יסכה. ותהי שרה עקרה אין לה ולד. ויקח תרח את אברם בנו ואת לוט בן הרן בן בנו ואת שרי כלתו אשת אברם בנו ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען ויבאו עד חרן וישבו שם. ויהיו ימן תרח חמש שנים ומאתים שנה וימת תרח בחרן.

בראשית י"ב ד'

ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן.

בראשית ט"ו י"ג

ויאמר לאברם ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה.

שמות י"ב מ'

ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה.

סדר עולם רבה פרק א

אברהם אבינו היה בשעה שנדבר עמו בין הבתרים בן ע' שנה, שנאמר ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה וגו' (שמות יב מא), לאחר שנדבר עמו ירד לחרן ועשה שם חמש שנים ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן (בראשית יב ד)

אבן עזרא פירוש הארוך שמות י"ב מ'

והוצרך בעל סדר עולם לומר כי אחר שבא אברהם לארץ כנען שב לחרן

ר' יוסף בכור שור שמות י"ב מ'

ומפרש בסדר עולם כי קודם שהיה בן ע' יצא מחרן תחילה, וכשהיה בן ע' נגלה עליו הקב"ה בין הבתרים, וחזר לחרן, ועשה שם ה' שנים, ואחר כך יצא פעם שנייה, וזהו שכתוב: "ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן"

רשב"ם שמות י"ב מ'

(מ) ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים - עד סוף שלשים שנה וארבע מאות שנה משנאמר לאברהם בין הבתרים, כי בן שבעים שנה היה אברהם אבינו כשנדבר עמו בין הבתרים, והארבע מאות של גר יהיה זרעך, התחילו מיצחק כמו שפירשתי הכל בפרשת [בין] [ה]בתרים:

חזקוני בראשית י"ב ד'

בצאתו מחרן - פעם שנייה, כדאיתא בסדר עולם (סדר עולם רבה א'): חזר לחרן ועשה שם חמש שנים, כדכתיב: ואברם בן חמש {שנים} ושבעים שנה בצאתו מחרן.

4Q252 (Commentary on Genesis A 2nd-1st century BCE) ii 8-10

בן מאה ואר[ב]עים שנה תרח בצאתו
מאור כשדיים ויבוא חרן ואב[רם] בן ש[ב]עים שנה וחמש שנים ישב
אברם בחרן ואחר יצא] ארץ כנען ששי[ם]

4Q252 ii 8-10 (reconstructed more fully)

בן מאה ואר[ב]עים שנה תרח בצאתו
מאור כשדיים ויבוא חרן ואב[רם] בן ש[ב]עים שנה. וחמש שנים ישב
אברם בחרן ואחר יצא [אברם אל] ארץ כנען ששי[ם] שנה מת תרח

And now, back to the *rishonim*

רב סעדיה גאון בראשית טו

ואשר לת"ל שנים, הנסיעות של אברהם נכללות בהן והן השלושים שהזכרנון בפרשת ויקח תרח: את אברהם בנו

אבן עזרא פירוש הארוך שמות י"ב מ'

ואין צורך לכל זה. רק חשבון ד' מאות שנה הוא מיום שנולד יצחק. ואלה השלשים שנה הנוספים, מספרם מיום שיצא אברהם מארץ מולדתו מאור כשדים ובא עם אביו אל חרן, כאשר כתוב ויבואו עד חרן וישבו שם (שם יא, לא), ואברהם ישב עם אביו בחרן חמש שנים, ובא אל ארץ כנען והוא בן חמש ושבעים שנה, ולא שב אל חרן. והנה כאשר נולד יצחק תמו שלשים שנה, שיצא אברהם מארצו, כי הוא העיקר, כי לו נתנה ארץ הכנעני. שלשים שנה וארבע מאות שנה – מיום שיצא אברהם אביהם מארץ מולדתו.

אבן עזרא פירוש הקצר שמות י"ב מ'

והגאון אמר כי פירושו עד סוף שלושים וארבע מאות שנה. וזה החשבון מיום צאת אברהם מאור כשדים

ר' יוסף בכור שור שמות י"ב מ'

ולפי הפשט הוא מונה משיצא מארם תחילה ובא לחרן עם תרח אביו, שזה היה תחילת גלותו, ואז היה בן ע' שנה, ועמד בחרן ה' שנים ויצא. כתיב "ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן", ואחר כך נגלה עליו הקב"ה בין הבתרים, והיה לו יותר מע' שנה כסדר המקראות. אבל זה הפסוק אינו מונה מבין הבתרים, אלא מתחילת גלותו, שבא לחרן.

ר' יוסף קספי

שלשים שנה וארבע מאות שנה – זה החשבון הוא בהכרח מיום התגורר אברהם אבינו הראשון, רצוני מעת צאתו מארץ מולדתו

גר"א הגהות על סדר עולם רבה א

פי' ת' שנה משנולד יצחק ושלשים שנה קודם שנולד יצחק וע"כ הוא מונה משעה שנגזרה גזירה ודחוק גדול כי לפי זה היה ב' פעמים בא"י וגם צריך לומר שהפסוקים נאמרו שלא כסדרן ע"כ נראה כמה שאמר במדרש שהשלשים שנה משעה שצהיל אותו מאור כשדים ומשם התחיל הגרות והלך לחרן ושהה שם ה' שנים והלך לא"י ואחר שהכה את המלכים היה בין הבתרים

Abram and Sarai in Egypt

1. How did Abram know?

Genesis 12:11-13 "When he approached entering Egypt, he said to Sarai his wife, 'I surely know that you are a beautiful woman. When the Egyptians see you, they will say "She is his wife," and kill me and allow you to live. Say that you are my sister, so that it go well with me because of you and my soul live for your sake.'"

Genesis 20:13 "When God caused me to wander from my ancestral home, I said to her 'This be your kindness which you shall do with me – wherever we arrive, say about me "he is my brother.'"

1QGenesis Apocryphon (no later than 1st century BCE)

I, Abram, had a dream on the night of my entering Egypt. I saw in my dream that there was a cedar tree and a very beautiful palm tree. Some men came intending to cut down and uproot the cedar, and to leave the palm tree by itself. Then the palm tree cried out and said, "Do not cut down the cedar, for both of us are of one family." So the cedar was left alone for the sake of the palm tree and was not [cut down]. When I awoke from my sleep that night, I said to Sarai my wife, "I have dreamed a dream and I fear this dream." She said to me, "Tell me your dream, so that I might know it." And I began to tell her the dream, [and I told her the interpretation of] the dream and said "...they will try to kill me and let you alone. Only this be the whole kindness [which you do with me]: [wher]ever [we are say] regarding me 'He is my brother,' and I will live because of you and my life be spared on your behalf."

Josephus, *Jewish Antiquities*, 1.161 "He took Sarra with him and, fearing the Egyptians frenzy for women, lest the king should slay him because of his wife's beauty, he devised the following scheme: he pretended to be her brother, and...instructed her to carry out her part accordingly."

Genesis Rabbah 40:4 "Now that we are entering a place of repulsive and dark people, please say that you are my sister so that it go well with me because of you."

2. What (if anything) happened to Sarai in Pharaoh's palace?

Genesis Apocryphon

And during that night, the Most High God sent a spirit to plague him, an evil spirit upon all his household...and he was unable to approach her, and although he was with her for two years, he did not know her.

Josephus 1.163-64

"the king was fired with a desire to see her and on the point of laying hands upon her. But God thwarted his criminal passion by an outbreak of disease and political disturbance; and when he had sacrifices offered to discover a remedy, the priests declared that his calamity was due to the wrath of God because he had wished to outrage the stranger's wife."

Genesis Rabbah 41:2

R. Simon b. Laqish said in the name of Bar Kappara, "Pharaoh was stricken with a severe form of leprosy...." R. Levi said, "All that night the angel was standing with a whip in his hand; if she said to him, 'Strike!' he would strike. If she said, 'Hold back!' he would hold back."